

Taalbewust lesgeven

Harderwijk 2024-2026

Taalbewust lesgeven
in de praktijk

Het ABCD-model
is de basis voor
NT2-didactiek.

ABCD-model van Neuner

De ideale opbouw van oefeningen volgens Neuner:

- van **receptief**, via **reproductief** naar **productief**.
- van **gesloten** naar **open**
- van **voorspelbare** naar **onvoorspelbare** oefeningen.

FASE	
A	Receptieve oefeningen, zoals luisteren en kijken, waarbij nadruk ligt op begrijpen. In deze fase staat het aanbieden van de taalmiddelen centraal.
B	Oefenen/inslijpen van woorden, zinnen, grammatica die nodig zijn om te kunnen communiceren in de doeltaal. Ook wel: consolideringsfase. De oefeningen zijn vaak sterk gestructureerde stimuleren het zelf spreken en schrijven (reproductief)
C	Leerlingen worden gestimuleerd om de geoefende taal te gebruiken (productief). De taalproductie in deze fase is nog gestuurd! (En er zijn nog verschillende hulpmiddelen ter beschikking).
D	In deze laatste fase komen de deelnemers tot vrije productie van de taal, waarbij ze slechts weinig of zelfs geen hulpmiddelen meer aangeboden krijgen. Het doel is hier om echte communicatie tot stand te brengen.

Taalbewust lesgeven in de praktijk

Woordenschat en instructie
geven zijn relatief eenvoudig
te introduceren.

- **Woordenschat Logistiek mbo 2:**
mooie opbouw volgens *ABCD-model*.
- **Eindopdracht rollenspel met gebruik van vaktermen in een zin.**
Bijvoorbeeld: het woord 'levering' kun je in een zin ook gebruiken als 'leveren'.

Taalbewust lesgeven in de praktijk

Taalbewust lesgeven begint met bewustwording.

- Praktijkopleider **NA** de training over instructie en uitleg geven over zijn instructie **VOORDAT** hij de training volgde:
- *"Ik was met mezelf bezig, druk om het technisch goed uit te leggen, ik lette niet op hoe mijn uitleg overkwam."*

Taalbewust
lesgeven in
de praktijk

Instructie NT2-studenten
mechatronica voor en na de
ITTA-bijeenkomst

*Voor: 'Ik gaf studenten een
A4'tje met een opdracht.
Meer niet.'*

Praktijkopleider over hoe hij NU een instructie geeft.

Ik maak meer gebruik van afbeeldingen. Tijdens de uitleg houd ik het relais in handen.

Ik bouw mijn uitleg meer op. Ik wijs ook op de diverse functies van de onderdelen.

Ik hou voortdurend oogcontact en let op de mimiek. Zo weet ik of ik iets moet herhalen of wanneer ik een woord moet uitleggen.

Ik vraag niet 'Begrijp je het?' want in hun cultuur mag je een docent niet tegenspreken en dus zeggen ze 'ja'.

Ik vraag nu: 'Kun je vertellen wat je moet doen?'.

Taalbewust lesgeven in de praktijk

**Rondje vaardigheden
maakt de drempel om
zelf te gaan praten lager.**

- Door over een nieuw onderwerp te lezen, praten en schrijven en veel aandacht aan nieuwe woorden te besteden, kunnen studenten de inhoud goed verwerken en de informatie beter onthouden.

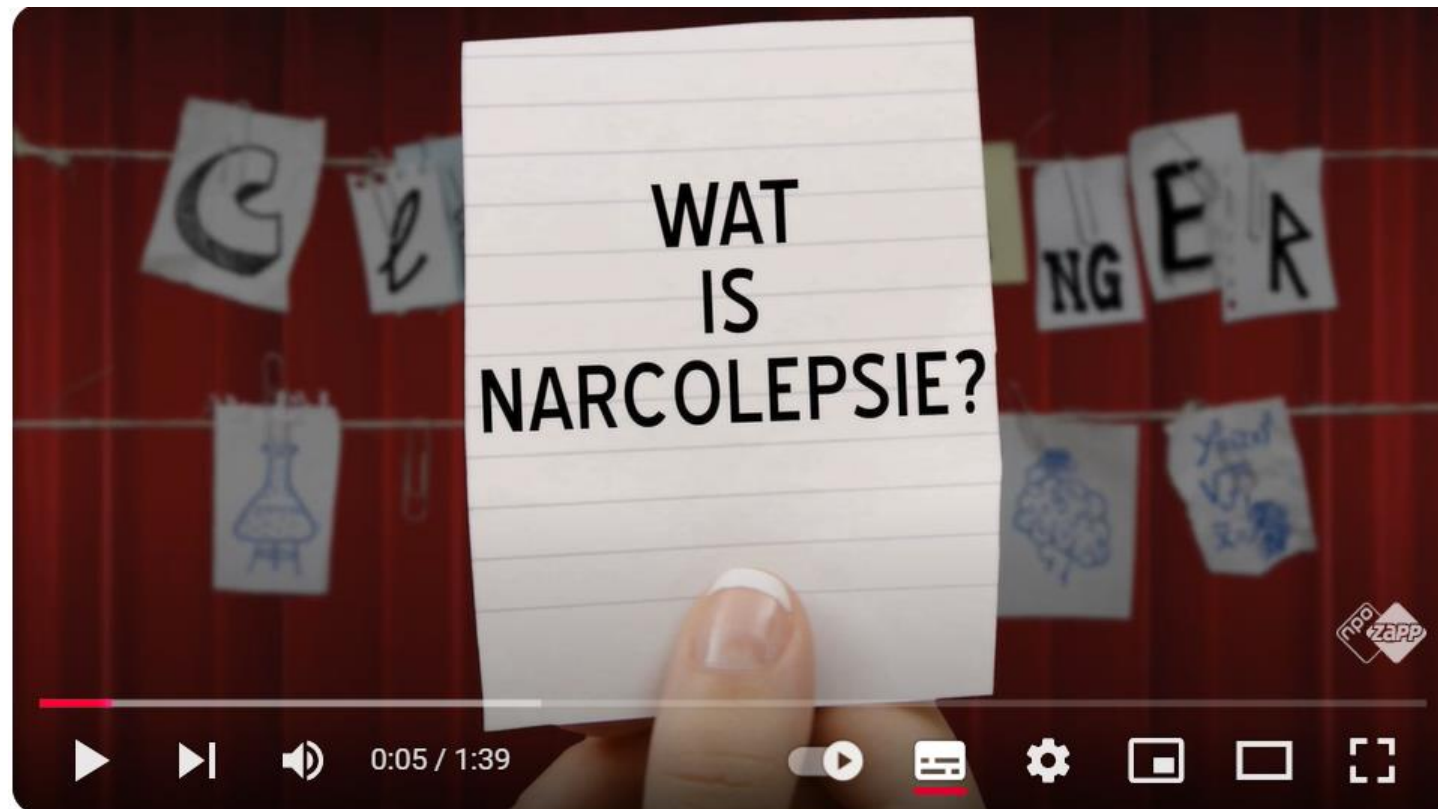

Taalbewust lesgeven in de praktijk

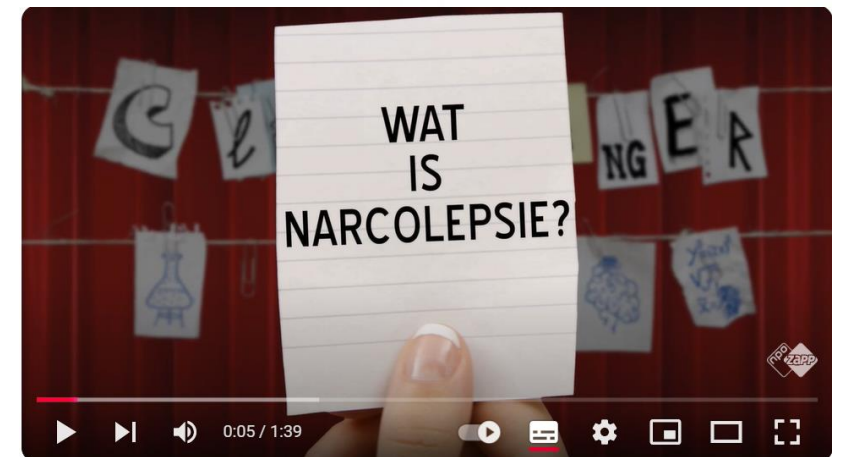
- Rondje vaardigheden in de praktijk bij V&V.
- Vakles over narcolepsie met een filmpje als intro, maar nu met gebruik van het 'laatje vol voorkennis' en het 'rondje vaardigheden'.

Taalbewust lesgeven in de praktijk

- **Laatje met voorkennis:** eerste 20 seconden laten zien en dan vragen stellen over wat ze weten en willen weten over het onderwerp en belangrijke woorden laten opschrijven.
- **Ronde 2:** filmpje in het geheel en globale vragen stellen die het begrip bevorderen.
- **Ronde 3:** luisteropdracht, nog eens bekijken, belangrijkste informatie en woorden in een mindmap en studenten inhoud laten navertellen.

Taalbewust lesgeven in de praktijk:
functioneel lezen over interculturele diversiteit.

'Vooroordelen, stereotypen, normen en waarden in een interculturele samenleving'

Ronde 1 voorspellen: 1 minuut lezen en daarna 2/3 minuten in tweetallen bespreken: waar zal de tekst over gaan en wat weten we al?

Ronde 2 oriënteren: 1 minuut lezen en bespreken in tweetallen waar de tekst over gaat.

Ronde 3 intensief lezen: 5-8 minuten en belangrijke woorden onderstrepen.

Ronde 4 klassikaal: Wat weten we nu over het onderwerp en welke woorden zijn belangrijk?

VAN RECEPTIEF NAAR PRODUCTIEF: RONDJE VAARDIGHEDEN

Taalbewust lesgeven in de praktijk

De vakdocent is en wordt **geen** taaldocent.

Niet alleen, maar **samen**.

Niet **MEER** doen, maar **ANDERS** doen.

Lesgeven **makkelijker** maken.

Taalbewust lesgeven in de praktijk

Wat is taalbewust lesgeven?

In een taalbewuste les verbindt de docent **vakdoelen** met **taaldoelen**.

Zo'n les bevat **begrijpelijk** en **contextrijk taalaanbod**, biedt systematische aandacht aan **woordenschat** en zit vol **interactiemogelijkheden** en ontwikkelingsgerichte **feedback**.

- **Taalaanbod:** Ondersteunen op de inhoud, vorm, taalgebruik en aanpak van een opdracht. Hulpmiddelen zoals woordenlijsten, richtvragen, schrijf- of spreekkaders en voorbeeldformuleringen.
- **Interactie:** Taal uitlokken, doelen expliciet maken, uitnodigen tot vragen stellen en zelf vragen stellen. *Vóór* het schrijven over een onderwerp, eerst laten lezen/praten.
- **Woordenschat:** Kernbegrippen, vaktaalwoorden en schooltaalwoorden expliciteren, mondeling en schriftelijk laten gebruiken en vastleggen in een woordenlijst.
- **Context:** Hardop denken, een herkenbaar kader creëren voor de lesstof en kernbegrippen expliciteren zodat het geen 'hokjeskennis' wordt.
- **Feedback:** Selectief feedback geven op specifieke punten. Samen de inhoud, taal en aanpak evalueren.

Taalbewust lesgeven in de praktijk

Stappenplan praktijkopdracht schrijven NT2

Voor het schrijven

Welke kernbegrippen moet de student kennen?

Geef ze een kleur en voeg eventueel een afbeelding toe. Bespreek ze bij de instructie.

Welke vaktaalwoorden komen aan bod?

Geef ze een kleur en voeg eventueel een afbeelding toe. Bespreek ze bij de instructie.

Welke schooltaalwoorden worden gebruikt?

Bespreek ze bij de instructie.

Bedenk welke informatie/instructie je mondeling wilt geven en wat in de opdracht moet staan.

Tijdens het schrijven

Gebruik lettertype Corbel 12

Opbouw

Titel, les- taaldoel, alinea-indeling, tussenkopjes.

Formuleer kort, begrijpelijk en zo veel mogelijk in logische stappen

Vermijd figuurlijk taalgebruik.

Zet bij elkaar wat bij elkaar hoort en hak een lange zin in tweeën.

(Niet: Je kunt indien een ingrediënt niet op voorraad is een vervangend ingrediënt gebruiken.

Wel: Soms is een ingrediënt niet op voorraad. Gebruik dan een vervangend ingrediënt.)

Gebruik actieve taal

Passief: Je opdracht wordt door de praktijkbegeleider beoordeeld.

Actief: De praktijkbegeleider beoordeelt je opdracht.

Na het schrijven

Check je tekst

Bekijk het geheel: Staat alles erin? Schrap overbodige woorden/zinnen.

Zijn er visuele elementen die de opdracht kunnen ondersteunen?

Een film- of geluidsfragment, animatie, schema.

Taalbewust
lesgeven in
de praktijk

Schema's bij de lesvoorbereiding, een voorbeeld.

Vakdoelen	Taaldoelen
Je leert hoe je een lichtscheming opbouwt.	Je kent alle vaktaalwoorden uit de opdracht.
Je tekent een leidingschema in de installatieruimte.	Je doet mondeling verslag van je werkzaamheden.
Je kunt een accuboormachine bedienen.	Je kunt alle onderdelen benoemen.
Je schrijft een reflectie van je praktijkopdracht.	Je let op leestekens, spelling en grammatica.

Kernbegrippen	Vaktaalwoorden	schooltaalwoorden
lichtscheming	accuboormachine	criteria
stroomkringschema	wandcontactdoos	bevestigen
	installatiedraad	kenmerk
	pvc-buis	gedetailleerd